

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Prologus. Auctor Deum scriptionis suæ principium facit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A attestatur. Datae in Augusta nostra Trevirorum vigesima prima die mensis Augusti, anno a partu Virgineo, millesimo sexcentesimo decimo septimo, Lotharius archiepiscopus ✠ locus sigilli. Trevirensis S.

testimonis,

173 *Litteræ vero authenticæ Nicolai, abbatis S. Maximini, ita sonant:* Nicolaus, Dei gratia abbas imperialis monasterii sancti Maximini, Sedi Apostolicæ immediate subjecti etc. Notum facimus per præsentem, nos anno Domini millesimo sexcentesimo decimo septimo, ad majorem Dei gloriam et sanctorum Martyrum honorem, ad sollicitationem reverendi Patris Jacobi Tirini, domus Professæ Societatis Jesu Anuerpiæ Præpositi, sacrosanctæ Theologiæ licentiati, dono dedisse et contulisse ex insigni thesauro sanctorum reliquiarum monasterii nostri, vel ecclesiæ antiquissimæ, a S. Helena imperatrice, et ejus filio Constantino imperatore, tria magna ossa ex legione Thebæorum, quorum dux fuit sanctus Bonifacius, qui tempore Ricciovari martyrio affecti sunt. Contestatur insuper, jaro nominatas reliquias in antedicto nostro monasterio pro reliquiis veris, certis atque sacris ab antiquo, et ab hominum memoria, reverenter habitas, et reputatas fuisse, ac de præsentem haberi et reputari; prout nobis ex monasterii nostri archivis, ac per vetustis instrumentis, indubitata veritate constat. In quorum testimonium præsentem litteras manu propria subscriptas, sigilli nostri impressione jussimus et fecimus communiri. Datae ex monasterio nostro præfato, vigesima secunda mensis Augusti, anno Domini millesimo sexcentesimo decimo septimo.

* supple fun-
date

B

Nicolaus abbas S. Maximini.

Ex mandato

Daniel Mayer, imperiali auctoritate notarius, scabinus et secretarius benememorati monasterii.

et a Maldero,
episcopo
Antverpiensi
approbata.

176 *Alias denique anno 1619 Martyrum Trevirensium reliquias e S. Paulini monasterio opera P. Gisberti Curbeck domus nostra Professorum Antverpiensis accepit ab eodem Guilielmo Bretzio seu Brexio, de quo supra num. 172, nimirum tria oblonga ossa et unam partem cranii, ut iterum ex litteris authenticis in prædicta domo nostra servatis, mihi quæ a R. P. Præposito Ignatio vanden Driesch benigne exhibitis, disco; quibus et aliæ jungi possunt, quæ ad manus Antverpiensium Professorum una cum donationum litteris pervenerunt, quasque omnes, uti et ante memoratas, Joannes Malderus, Antverpiensis episcopus, precibus R. P. Joannis de Tollenaer, Præpositi domus professæ Antverpiensis, recognitas, publicæ venerationi exponi concessit die trigesima mensis Octobris anno Domini 1623.*

C
missæ insu-
per fuerunt
in remotiores
orbis partes.

177 *At nec Italian Martyrum nostrorum reliquias destitutam, lib. II de Martyribus Thebæis pag. 255 Baldesanus est auctor: hoc enim teste, S. Paulini Trevirensis capituli favore et munere Martyrum Thebæorum Trevirensium capita aliquot et ossa Mediolanum allata sunt: quorum unum cum ossibus tibiæ et brachii collegio nostro, S. Mariæ di Brera appellato, donatum est, ibidemque sub altari principe reverenter repositum anno 1582. Eodem quoque teste, Joannes Franciscus Bonhomius, per Germaniam nuntius Apostolicus, Martyrum istorum capita aliquot et ossa insignia, Trevis accepta, Vercellas detulit, quæ, illo defuncto, partim in cathedrali ecclesia S. Eusebio, partim in ecclesia nostræ Societatis SS. Trinitati sacra consensu Sixti V summi Pontificis, sunt collocata anno 1588, ubi multo in honore sunt. Addit Baldesanus, Genæum quoque in collegium Societatis nostræ eorum reliquias migrasse, uti et in Hispaniam; at quænam eæ sint, aut ubi servantur, non edicit. Codici nostro Ms., S. 19 notato, insertum est Calendarium Sanctorum, quorum Officia celebrantur ob insignes ipsorum reliquias in ecclesia S. Francisci Bononiæ assercatas, F. Innocentii Guardiani subscriptione munitum; hoc autem ad diem 6 Octobris ita habet: Innumerabilem Martyrum Trevirensium caput.*

ACTA

AUCTORE
ANONYMO.

Auctore anonymo.

Ex editione Honthemii tomo I Prodrumi Historiæ Trevirensis.

PROLOGUS.

Auctor Deum scriptiois suæ principium facit.

Quamquam, Scriptura sacra testante, in principio apud Deum secundum substantiam rerum cuncta simul creata fuerint, sicut scriptum est: Qui vivit in æternum, creavit omnia simul a; non tamen secundum diversitatem formarum omnia simul in speciem venerunt. Nam, sicut beatissimus Regiensis ecclesiæ episcopus Prosper in suo, quod ex libris S. Augustini facit, de florato testatur: Id quod in tempore novum est, non est novum apud eum, qui condidit, et sine tempore habet omnia, quæ suis quibusque temporibus pro eorum varietate distribuit b. Ad innumerabilem itaque divinæ hujus dispensationis rationem spectare videmus, quod, sicut sexta die, creatis diversi generis animalibus, homo quoque, qui eis præesset, creatus est; ita in sexta mundi ætate c Creator omnium rerum Deus, in patriarchis, et prophetis dudum præsignatus, in utero virginali conceptu spirituali incarnatus est, cujus est dominatus super omnes cœli ac terræ ornatus: et cœli quidem ornatus sunt angeli, terræ autem ornatus homines et bestię, varique fœtus terræ.

Sere

a

b

E

c

Martyrum
incentiois

d

e

F

f

* dilatationis

g

excusatio.

2 Hic ergo plus quam Abraham multarum gentium, plus quam Isaac Patri obediens, plus quam Noe calice Passionis inebriatus est; et in Judaico populo, tamquam Noe in tabernaculo, a filio suo Cham denudatus d; dum ab ipsis generis sui domesticis, a quibus carnis velamentum, quasi ali-quod susceperat tabernaculum, despecte est tractatus: ibi namque mortalitatis ejus infirmitas nudata est atque manifestata: ibi, sicut Propheta de ipso prædixerat, fortitudo ejus est celata e, et, sicut Noe, de somno expergefactus, impietatem filii sui Cham prophetico spiritu edoctus maledictione persecutus est; ita propheta David, qui typum Domini gessit, Judæorum impietatem, dormientis in cruce Domini despicientium infirmitatem, non dissimili maledictione detestatus est, de illis dicens: Exurgat Deus et dissipentur inimici ejus f etc: sicut etiam et alii duo filii Noe, Sem videlicet et Japhet, nuditatem patris nec videre, nec audire volentes, eamque pallio cooperjentes, paternam benedictionem susceperunt; ita omnes mysterium Passionis Dominicæ humiliter venerantes, divinæ Paternitatis benedictione beari ac multiplicari nihilominus meruerunt: quorum etiam futuræ per Deum nominationis, et dilationis * status in eorumdem filiorum Noe nominibus est præsignatus g.

3 Hæc autem idcirco breviter prælibavimus, ut et eum, qui est fons et origo omnium honorum, hoc etiam principium faceremus, ejus scilicet breviloquii, quod de sanctis Trevericæ civitatis Martyribus faciemus, et, ut ejus incommutabilis dispositionis ordinem in eis quoque completum esse, ipso adjuvante, monstrarem, qui eos proinde, ut credimus, de ultimis terrarum finibus evocavit, ut et eorum holocausta medullata perpetua pace remuneraturus in hoc tandem loco susciperet, et ejusdem loci incolas, tam pretiosas Sanctorum suorum foventes reliquias, concessæ fidelibus suis pacis participes per eorum patrocinium efficeret.

ANNOTATA.

a Ecclesiastici cap. 18, v. 1.

b Ita S. Prosper lib. Sententiarum ex Augustino delibatarum

AUCTORE ANONYMO.

delibatarum sent. 4, quæ est de intemporalis scientia Dei. Vide S. Aug. Epist. 158 ad Marcellinum.

c Hermannus Contractus, et Lambertus Schafnaburgensis, quibuscum loquitur hic anonymus, mundi ætates ita partiuntur: fluxit prima a creatione mundi usque ad Noe: inde secunda usque ad Abraham: tertia ab Abraham usque ad David: quarta a David usque ad transmigrationem Babylonis: quinta a transmigratione Babylonis usque ad aduentum Domini: sexta, quæ nunc agitur, ætas: Aliorum vero alia partitio est.

d Cham patrem non denudavit, sed denudatum invenit.

e Num forte alludit ad hæc Isaia verba cap. 65 v 13 Ubi est zelus tuus et fortitudo tua?

f Psalm. 67 v 2.

g Sem idem valet ac Nomen seu Nominatus: Japhet idem ac Dilatio: hinc Noe Gen. cap. 9 v 27: Dilatet Deus Japhet, et habitet in tabernaculis Sem etc.

CAPUT I.

SS. Martyrum passio et sepultura locus.

Maximiano in Christianos effervescente.

a Socisque

b

c

d

e

f

g SS. Tyrsus et Socii MM.,

h

i divina disponente providentia.

k

l

Cum igitur inevitabilis divinæ dispositionis ordo deposceret, ut et ardor malitiæ, qui fuit in infidelibus, Maximiano et Diocletiano, a diabolo succensus efferveret, et amor justitiæ, qui fuit in sanctis Secundo a, Tyrso Mauritio Sociorumque ipsorum, flagrans ex lampade caritatis divinæ innotesceret juxta illud Psalmistæ: Consumetur nequitia peccatorum et diriges justum b, hoc est, ut peccator peccaret adhuc, et justus justificaretur adhuc c, evocatur a Maximiano, cognomento Herculio, cæsare primum, postea Augusto, Orientalis regionis legio. Quæ juxta legem militiæ Romanæ conscripta armisque militaribus instructa ab imperatore Romano Diocletiano ad vires hostium Romanorum conterendas est transmissa d. Prælati sunt autem huic legioni duces, quorum vocabula ad nostram noticiam duo devenerunt, unus Tyrsus, alter Secundus vocatus. Nomen vero primipilarii legionis ejusdem, sicut a nostris antecessoribus accepimus, erat Mauritius e, erant revera in legione illa alii quoque duces exercitus, ac principes f, pro quorum et nominum et meritorum oblivione antecessorum nostrorum negligentiam incusamus, quorum tamen diligentiam commendamus, pro eis litterularum documentis, quæ de eorumdem Sanctorum meritis aut plumbeis, aut marmoreis tabulis, aut vetustissimis schedulis inscripta reperimus g.

2 Hoc nempe in plumbea tabula, prope corpora eorumdem Martyrum in crypta sancti patris nostri Paulini terræ altius infossa, conscriptum reperimus, quod unus ex præfate legionis ducibus, Tyrsus videlicet cum suis plurimis Sociis et militibus in urbem Trevericam deveniret, cum suis commilitones, signifero legionis Mauritio adhaerentes, idolorum culturæ adquiescere nolentes, juxta Alpium infima ab imperatore Maximiano trucidatos esse, audiret h. Quare vero hunc potissimum locum cætus ille Sociorum passioni suæ prospexerit, prima quidem ratio occurrit prædestinationis divinæ inevitabilis dispositio, quæ sicut absque tempore et loco continet omnia, ita temporibus et locis singulis congruentia distribuit negotia i.

3 Sic nempe inter alia inestimabilia Bethlehem Nativitati, Jerusalem suæ prævidit Deus et Homo Passioni. Deinde non absque ratione possumus et illud ex hac re conjicere, quod beatus Marcellus, Romanæ Sedis eodem tempore episcopus, inter alia militiæ Christianæ, qua, illis consilium ejus in urbe Roma quærentibus k, seseque ab episcopo Hierosolimitano ad fidem Christi per baptismum initiatos l esse confitentibus contulit armamenta; hæc quoque necessitati eorum salubria providerit munimenta, ut, quia contra Galliarum Christianos bellum suscipere cogebantur, ipsi Christianitatis

nomen in hoc venerentur, quo se Galliarum D principibus m conjungentes et cum eis crucem Domini per patientiam mortis suscipentes, adacto hoc modo Sociorum numero, cumulata sibi passionum præmia acquirerent.

4 Possent et aliæ convenientes et aptæ ex hac re fieri conjecturæ, sed præstat interea loci nomen Domini benedicere ac laudare, cujus inestimabile consilium sapientiæ in benedicta Sociorum istorum ad hunc perventione, et benedicenda semper passione, ibidem constat completum esse. Venerunt namque in urbem Trevericam, non nisi per ordinationem divinam: unde ab ejusdem civitatis Christianissimis principibus, Christianitatis et pacis signa in ipsis cognoscentibus, Christianiter et amice, hospitaliter et honeste, summa, quæ in Domino est, ordinante hoc charitate, recepti sunt n.

5 His quippe principibus dum causam suæ ab Oriente profectionis, suæque ad hunc locum perventionis flebiliter retulissent, eorumque consilium simul et auxilium humiliter postulavissent, flagranti adeo Sancti Spiritus ardore corda omnium et civium et hospitum in Dei amore succensa sunt, ut ad mortis magis pro Christi amore susceptionem, quam ad idolorum venerationem, et Christianorum oppugnationem se præbere, invicem exhortarentur. Verumtamen non est dubitabile, quin, si juncti Trevericis Thebani materialibus armis contendere vellent, præfecti illius Romanorum Rictiovari potentia resistere et etiam prævalere satis possent o, præsertim cum ipsum Romanorum imperatorem cæsarem cum omnibus, quas habere potuit, militum copiis a solis civibus Trevericis diu multumque fatigatum fuisse, in Romanis ac Gallicis legamus historiis p. Hæc hæc hactenus.

6 Vix dum igitur sanctæ exhortationis armis se invicem munierant, cum ecce Rictiovarus, Romanæ, ut ita dicam, iniquitatis præfectus a præfate Maximiano transmissus, Trevirorum urbem cum suis iniquissimis satellitibus intravit, qui vocatos ad se imprimis, quorum causa præcipue venerat, Thebææ legionis Christianos, interrogavit, utrum et ipsi Romanorum Deos adorare, eorumque detractores armis vellent subjugare q? Cui dum dux Legionis præfate Tyrsus responderet, se suosque omnes et Socios et Milites pro Christi amore, ejusque et religionis observatione malle mori, quam hujusmodi sacrilegio pollui: quid ipse diceret, nescimus, sed quid faceret, scimus. Nam sicut felicissimæ memoriæ homines, quorum in æternum benedictæ sunt anime, notaverunt r, in plumbea videlicet tabula, quam in crypta sanctissimi Trevirorum episcopi inventam esse s, prædiximus, prima die funesti ingressus ipsis in hanc urbem, quæ erat quarto Nonas Octobris, occidit Tyrsum cum suis Sociis.

7 Sequenti autem die Rictiovarus Palmatium consulens et patricium cum aliis principibus ejusdem civitatis t occidit, quorum nomina pro rerum multitudine satis paucissima ibidem sunt inventa: plurima quippe in hac urbe, sicut in Romana civitate, dignitatum quoque vocabula fuerunt: non enim propter solam ædificiorum æqualitatem, sed etiam propter dignitatum æmulationem u hæc urbs secunda Roma est vocata. Ex his vero omnibus et hominum et dignitatum nominibus (quod absque mœrore non dicimus) non nisi tredecim nomina in plumbo x reperimus: de quibus unum ducis legionis Thebææ fuit vocabulum, qui Tyrsus vocatus, et in sinistro sancti Paulini latere versus Orientem collocatus in ipsa sui positione se ab Orientali plaga venisse quodammodo est testatus; in dextero autem sancti Paulini corpus jacet sancti martyris Palmatii, consulis Trevericæ urbis et patritii: hic, dum parte sui dextera te respicit, o urbs Treverica, dextera ejus juvenina videntur tibi etiam hoc locationis modo esse porrecta y.

8 Ad caput vero memorati sæpius, memorandi frequentius, Paulini septem Senatorum corpora, quasi

m

Treviros veniunt.

n ubi benigni excepti,

E

o

p die 4 Octobris a Rictiovaro occiduntur.

q

r

F

s

die vero postero S. Palmatii et Socii MM.,

t

u

x

y